

MA'NAVIY – MA'RIFIY ISLOHOTLAR YOSHLAR HAYOTIY POZITSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING MUHIM OMILI.

Mohinur Pardayeva Sobirjon qizi

Nizomiy nomidagi TDPU Pedagogika va psixologiya fakulteti
“Maktab menejmenti” yo’nalishining 3-bosqich talabasi
@Moonlight7Education +998906671012

Nurzoda Pardayeva Sobirjon qizi

Nizomiy nomidagi TDPU Chet tillar fakulteti
“Xorijiy til va adabiyoti (ingliz tili)” yo’nalishining 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: “ Ma’naviyat – insonni ruhan poklanish, qalban ulg‘ayishga chorlaydigan, odamning ichki dunyosi, irodasini baquvvat, iymon-e’tiqodini butun qiladigan, vijdonini uyg‘otadigan beqiyos kuch, uning barcha qarashlarining mezonidir. O‘zbek xalqi dunyo maydonida kuni kecha tasodifan paydo bo‘lib qolgani yo‘q. Biz – boy tarix, yuksak madaniyat, buyuk ma’naviyat vorislarimiz. Qadimiy tariximizni har tomonlama o‘rganib, shunday xulosaga kelish mumkinki, eng qaltis va tahlikali davrlarda millatimizga umid va ishonch bergan, uni yovlarga qarshi kurashga undagan, ajdodlarimizni ilmiy kashfiyotlar, harbiy zafarlarga, ma’rifat mash’alini baland ko‘tarib, jaholatga qarshi chiqishga chorlagan beqiyos kuch ham aynan ma’naviy jasorat tuyg‘usidir ”.

Ushbu maqolada ma’naviy – ma’rifiy islohotlar yoshlar hayotiy pozitsiyasini shakllantirishning muhim omili ekanligi haqida so‘z boradi. Maqola yozish davomida ma’anaviy-ma’rifiy ma’lumotlar hamda yozma manbalarga tayanib, mavjud ilmiy adabiyotlar asosida muammoga aniqliklar kiritgan mavjud o‘ziga xos jihatlar o‘rganildi.

Kalit so‘zlar: Ma’naviyat, ma’naviy-ma’rifiy islohotlar, yoshlar hayoti, taraqqiyot, o‘zgarishlar.

Insoniyatning ko‘p ming yillik tajribasi shundan dalolat beradiki, dunyodagi zo‘ravon va tajovuzkor kuchlar qaysi bir xalq yoki mamlakatni o‘ziga tobe qilib, bo‘ysundirmoqchi, uning boyligini egallamoqchi bo‘lsa, avvalambor, uni qurolsizlantirishga, ya’ni eng buyuk boyligi bo‘lmish milliy qadriyatlari, tarixi va ma’naviyatidan judo qilishga urinadi. Bugun dunyoda shiddat bilan kechayotgan global o‘zgarishlar, jahon xalqlari va ularning hayotiga daxldor bo‘lib, turfa xil qarashlarni vujudga keltirmoqda. Insoniyat tamom-ila o‘zgacha muhit, yangicha talab va xavf-xatarlar kuchaygan bir sharoitda yashashga to‘g‘ri kelmoqda. Bu kabi holatda uzoq vaqt davomida sinovdan o‘tgan va hayotning turli qiyinchiliklarida toblangan har qaysi xalq va millatning birligi, hamjihatligining yanada oshishi, ularning hayot faoliyati manfaatlariga xizmat qiladi. Bir necha ming yillik tarixga ega bo‘lgan yurtimizdagi boy moddiy va madaniy meroslarning mavjudligi, milliy va umuminsoniy qadriyatlarning rivojlanganligi, shuningdek nomlari bashariat svilizatsiyasi tarixiga abadiy bitilgan olim-u fuzalolarni yetishtirgan bu ko‘xna zamin azal-azaldan insoniyat tamaddunining beshigi bo‘lib kelgan. O‘zbekiston - ulkan tabiiy zaxiralar, iqtisodiy va insoniy salohiyatga boy mamlakat. Shuning uchun milliy tiklanishdan - milliy yuksalish sari borishda iqtisodiyotni, butun mamlakatni innovatsion asosda rivojlantirish muhim rol o‘ynaydi.

Bugungi kunda dunyoda innovatsion g'oyasiz, ilm-fan yutuqlarisiz biror-bir soha rivojini tasavvur etib bo'lmaydi. O'zbekistonning eng katta boyligi - bu xalqning ulkan intellektual va ma'naviy salohiyatidir. O'rta asrlar oralig'ida yurtimiz hududidan yetishib chiqqan ulug' alloma va mutafakkirlar jahon ilm -faniga, butun insoniyat olamiga beqiyos hissa qo'shgan.

Shuningdek, hozirda jamiyatimizda tinchlik va barqarorlik, fuqarolar va millatlararo hamjihatlik muhiti mustahkamlanmoqda. Yangi O'zbekistonni barpo etish maqsadida keng ko'lamli islohotlar, hayotimizning barcha jabhalarini erkinlashtirish, iqtisodiyot va uning tarmoqlarini, xususiyl tadbirkorlikni jadal rivojlantirish borasida katta o'zgarishlar amalga oshirilmoqda.

Shu bois ham, innovatsion taraqqiyot bilan xalqimizning an'anaviy milliy turmush tarzi o'rtasida o'ziga xos uyg'unlikni ta'minlash orqali O'zbekistonga xos milliy taraqqiyot modelini yaratish ustuvor vazifa hisoblanadi. Milliy yuksalish g'oyasi xalqimizning ulkan intellektual va ma'naviy salohiyatini ro'yobga chiqarib, O'zbekistonning yangi tarixida uchinchi renessans davrining boshlanishiga xizmat qiladi. Milliy yuksalish bu - millat taraqqiyotining tarixiy jarayoni bo'lib, bunda millat hayotida yangi davrning boshlanishi va rivojlanishi pirovardida yurt obodligi va xalq farovonligini ifodalashdir.

Dunyo xaritasidan o'rin egallagan har bir mamlakat siyosiy barqarorlik, iqtisodiy farovonlikka erishish uchun milliy manfaatlari, hayot tarzidan kelib chiqib o'z qarashlari va yo'nalishlarni belgilaydi. Bugungi tez taraqqiy etayotgan dunyoga moslashish, jahon hamjamiyatida o'z o'rnini mustahkamlash, xalqaro imijini oshirishga qaratilgan amaliy-konstruktiv ruhdagi islohotlarni amalga oshirayotgan O'zbekiston - uchinchi renessans ostonasida milliy mentalitetimizga mos ravishda ham ijtimoiy-iqtisodiy ham ma'naviy-ma'rifiy sohalardagi ishlarni tizimga solib, xalqni bugunidan rozi qilishga qaratilgan yangilanishlar amalga oshiryapdi. Mamlakatimizda olib borilayotgan keng qamrovli islohotlar va bunyodkorlik ishlari natijasida xalqimizning ong-u tafakkuri, dunyoqarashi o'zgarmoqda. Yurtimizda huquqiy davlat, fuqarolik jamiyatini barpo etishda "Milliy tiklanishdan — milliy yuksalish sari" degan hayotbaxsh g'oyaning ahamiyati tobora ortib bormoqda.

Bu borada olib borilayotgan muhim ishlarga qaramasdan, ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy sohalardagi yangilanishlar jarayonida ma'naviy-ma'rifiy islohotlarning samaradorligiga to'siq bo'layotgan bir qator tizimli muammolar saqlanib qolmoqda.

Xususan, ma'naviy-ma'rifiy jarayonlarni tashkil etishda yaxlit tizim mavjud emasligi, xalqimiz, ayniqsa yoshlarni ma'naviy tahdidlardan himoya qilish borasida yetarli darajada tashkiliy-amaliy va ilmiy-tadqiqot ishlari olib borilmayotganligi, ushbu yo'nalishda davlat tashkilotlari, fuqarolik jamiyati institutlari, ommaviy axborot vositalari hamda xususiyl sektorning ijtimoiy hamkorligi samarali yo'lga qo'yilmagani achinarli holat. Hozirgi ijtimoiy makonda fuqarolik jamiyati institutlari faolligini oshirish, davlat tashkilotlarida ochiqlik, oshkoralik tamoyillarini joriyl qilish, davlat va nodavlat tashkilotlari, hatto xususiyl sektorlarni jalb qilish orqali ijtimoiy hamkorlikni sifat jihatdan yaxshilash zarur. Bu esa o'z navbatida milliy yuksalish sari bir yoqadan bosh ko'tarishga turtki beradi. Shuningdek ma'naviy-ma'rifiy sohadagi muammolarni tizimli hal qilishda ilmiy asoslangan tadqiqotlarni amalga oshirish kerak. Jumladan:

* ma'naviy-ma'rifiy ishlarni amalga oshirishning samarali va ta'sirchan targ'ibot texnologiyalari hamda usullarini ishlab chiqish;

* ma'naviy-ma'rifiy va tarbiyaviy ishlarni tashkil etishga doir xorijiy tajribani o'rganish, shuningdek, bugungi mafkuraviy jarayonlarni ilmiy-amaliy jihatdan atroflicha tahlil qilish va baholash;

* maktabgacha ta'lim, umumiy o'rta, o'rta maxsus va oliyl ta'lim tizimi, mahalla va boshqa tuzilmalar kesimida ma'naviy-ma'rifiy va tarbiyaviy ishlarning monitoringini olib borish, aniqlangan muammolarni hal etish bo'yicha ilmiy asoslangan tarbiya texnologiyalarni ishlab chiqish davr talabidir.

Yer planetasi atalmish ijtimoiy-siyosiy makonda g'arazli niyatdagi destruktiv kuchlar tomonidan ma'naviy tubanlikka eltuvchi yot g'oyalarning targ'ib qilinishi, uning oqibatida yuzaga keladigan xavf-xatarlarning oldini olish uchun sohadagi ishlarni jonlantirish muhimdir. Bu bora O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning quyidagi fikrlari o'rinlidir: "O'ylaymanki, madaniyat va ma'rifat, yoshlarni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash sohasidagi ishlarni yanada kuchaytirish zarur. Bu bugun bizning barchamiz uchun hayotiy muhim vazifadir. Yanada ogoh va sergak bo'lish, eng asosiy boyligimiz bo'lgan va biz haqli ravishda faxrlanadigan ko'p millatli xalqmizning birdamligi va jipsligini ko'z qorachig'idek asrash hamda yanada mustahkamlash O'zbekistonni o'z Vatani, deb biladigan har bir insonning muqaddas burchidir."

Xulosa qilib aytganda, o'z oldiga ulug'vor maqsadlar qo'yib, innovatsion taraqqiyot yo'liga chiqqan O'zbekiston - milliy taraqqiyot manzili sari yangi bosqichga qadam qo'ydi. Bugungi kunda yurtimizdagi tub o'zgarishlar, faol konstruktiv yangilanishlar jamiyatimiz hayoti, odamlarning ong-u tafakkuri o'zgarishiga xizmat qilmoqda. Zotan, murakkab va serqirra jarayon bo'lmish hayot suratlarining tezlashishi har bir kishidan mustaqil fikrlash, mustahkam irodali bo'lish hamda qat'iy faol fuqarolik pozitsiyasini egallashni talab qilmoqda. Milliy yuksalish har bir fuqaroning shaxsiy rivojlanishi, ularning turmush tarzi yaxshilanishi bilan uzviy bog'liqlikdagi jarayondir.

Islom Krimovning: " Xalq – bamisoli ulug' va sharaflil yo'ldan ilgarilab borayotgan ulkan karvon. Uni yo'ldan chalg'itishga urinuvchilar, payt poylab, orqasidan hamla qiluvchilar hamisha bo'lgan, bundan keyin ham bo'lishi mumkin. Karvon bexatar bo'lmas, degan gap bejiz aytilmagan. Ammo xalq karvonini hech qanday kuch ortga qaytarolmaydi. Nega deganda, xalqning qalbida ne-ne avlodlardan meros yengilmas kuch – ma'naviyat bor", - degan so'zlari ham bugun biz yoshlarning hayotdagi o'z pozitsiyamizni egallagan holda yurtimizga xizmat qilishimiz uchun turtki bo'ladigan yetakchi omillardan biri – ma'naviyat ekanligini takror tasdiqlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Shavkat Miromonovich Mirziyoyev, Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz 1-jild,-Toshkent : "O'zbekiston" HMHY 2018.-298-299 b.
2. Shavkat Miromonovich Mirziyoyev, Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz 1-jild,-Toshkent : "O'zbekiston" HMHY 2018.-298-299 b.
3. J.Y.Yaxshilikov, N.E.Muhammadiev, Milliy g'oya: O'zbekistonni rivojlantirish strategiyasi. Darslik.- Toshkent:2018,188-bet.
4. Orif Ayupov, Dunyo Siyosat Jamiyat, " Ziyo" -2019-191-193 b.
5. R.X. Ruziyeva , Milliy g'oya rivojida qadriyatlar tizimi, Toshkent-2020, 25,26-betlar.
6. 3. I.Ergashev, O.Muhammadieva, S.Berdiqulova, M.Safarov, Milliy g'oya targ'ibot texnologiyalari,©"MASHHUR-PRESS" 2018, 67-bet.
7. "Milliy tiklanishdan milliy yuksalish sari", Yoshlar nashriyot uyi Toshkent-2019, 1-tom 52-bet.
8. <http://islomkarimov.uz>